

Nieuwe bouwcultuur

Jaarverslag 2014

ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR

AIA PROGRAMMA
JANUARI T/M APRIL 2014

NIEUWE BOUWCULTUUR

23 JANUARI AIA-LEZING ?
20:00 uur, Taga Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
Bouwen aan de flexibele stad
Sprekers: Tim Bergevoet en Maarten van Tuijl
tempo.architectuur
Tim Bergevoet en Maarten van Tuijl presenteren een flexibele ontwerpmethode die oplossingen biedt voor leegstand en krimp. Daarbij staan centraliteit, de transformatie van het bestaande, de invloed van de gebruiker en de omvang met een ontwerpstrategie. Aan de hand van een reeks generaliseerbare projecten komen zij hoe de flexibele stad eruit kan zien.

23 FEBRUARI AIA-FILM
19:30 uur, CineBergen, Eeuwigelaan 7, 1801 CC, Bergen
Vanuit den Gezichtsheek der Bruikbaarheid
Margaret Staal-Kropholler (1891-1966)
Inleiding: Wilma Kuitjershoven, fotograaf en filmmaker
'Vanuit den gezichtsheek der Bruikbaarheid', een documentaire over leven en werken van Margaret Staal-Kropholler (1891-1966), de eerste vrouwelijke architect in Nederland. Haar villa's in Bergen en het alkmaar van Richard Kroszot Huis in Zandvoort zijn een uitzonderlijke schoonheid. Ze fascineren bezoekers de gebouwen en bespreken aan de hand van oude tekeningen en filmmaterialen, met delecter en vernieuwende de ontwikkeling van haar werk.
Regie: Studio Vermeer, Taal: Nederlands, Duur: 53 min.
Toegang: € 8,50 (t/m 18 jaar en 65+ € 10,00)

13 MAART AIA-LEZING ?
20:00 uur, Taga Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
De stadbouwmeester: regie op kwaliteit
Spreker: Max van Aerschoot / Bureau Max van Aerschoot architect
In het kwartaal hoogwaardige stedenbouw mogelijk zonder uitputtende voorschiet? Aan de hand van graaismakende projecten geeft Max van Aerschoot, architect en stadbouwmeester van Haarlem, hierop zijn visie. Zou Alkmaar ook ooit hebben zijn stadbouwmeester?

17 APRIL AIA-LEZING ?
20:00 uur, Taga Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
Schiphol megastructuur
Spreker: Prof. dr. J.E. Bosna/Hoogstraal
Architectuurschiedenis en Erfgoedstudies
Het verschijnen van het boek 'Schiphol megastructuur', is aanleiding om de auteur, Kees Bosna, hoogleraar architectuurschiedenis en erfgoedstudies aan de UvA, uit te nodigen. Bosna legt uit hoe de nationale luchthaven is gevormd door logistiek, maar tegelijkertijd drager is van nationale identiteit. En hoe Schiphol ondanks zijn omvangrijke groei daarbij een overzichtelijk complex is gebleven.

AIA-LEZING: zo 05:06, do 16:10, do 04:12
AIA-FILM: zo 25:05, zo 28:05, zo 10:11
AIA-FORUM: wo 23:04, wo 05:11
AIA-DVD: za 21:04
Voor digitale ontvangst van de uithoudingen per activiteit kunt u zich aanmelden via www.ala.alkmaar.nl

AIA PROGRAMMA
MEI T/M JULI 2014

NIEUWE BOUWCULTUUR

25 MEI AIA-FILM
15:30 uur, CineBergen, Eeuwigelaan 7, Bergen
Zwierig met beton
Documentaire: 'Sybde van Ravesteyn, architect voor de eeuwigheid'
Inleiding: Kees Bouw, architect
Sybde van Ravesteyn heeft een grote kennis van gewapend beton. Zijn onopsmachtige houding binnen de verzette architectuurwereld en zijn karakteristieke, wisselende voorkeur voor functioneel, monumentaal en zwelgerdecoratie maken hem tot een unieke figuur in de Nederlandse architectuur (singelstijl).
Regie: Koert Davids, Taal: Nederlands, Duur: 55 min.
Toegang: € 6,50 (t/m 18 jaar en 65+ € 7,00)
Reserveren: via www.cinebergen.nl of 072 599 6300 (vrijwillig)

5 JUNI AIA-LEZING ?
20:00 uur, Taga Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
Architectuur in Unibouw
Sprekers: Rob Urem / Urem Bouwgroep en Arjan van der Neut / architect partner Stationsreeds
Het bouwen met ertis is het niveau van contacten aan overgeleiden. Maar kan unibouw hoogwaardige architectuur opleveren? We gaan een reeks smakmakende projecten zien, voor de nieuwbouw op de Amsterdamse studentencampus Uilsterdied wordt een verrijking gemaakt met traditionele bouw. Toegang: gratis.

13 JUNI T/M 15 JUNI AIA-EXPO
13 juni van 12:00 uur: opening tentoonstelling Gemeentehuis Heerhugowaard, Parehof 1, Heerhugowaard
Hedendaagse Architectuur in Heerhugowaard
In het gemeentehuis van Heerhugowaard is de tentoonstelling te zien van de moderne architectuur in Heerhugowaard van de afgelopen 100 jaar. Tussen 0 en 25 juni kan iedere bezoeker een stem uitzetten op het mooiste gebouw ooit vervaardigd en een uitzondering plaats van het mooiste gebouw van Heerhugowaard door een vakjury. Tijdens de opening worden inleidingen gehouden over het begrip 'ruimtelijke kwaliteit'.
Openingstijden: tijdens openingstijden gemeentehuis, Toegang: gratis.

28 JUNI AIA-DVDA
12:00 uur, Gemeentehuis Heerhugowaard, Parehof 1, Heerhugowaard
Mooite Gebouw van Heerhugowaard
12:00 uur: PRL-SUITWEGING
De prijsuitreiking wordt vooraf gegaan door een inleiding over de rol van de architectuur bij de ontwikkeling van de plannen in Heerhugowaard en een toelichting op jury-beslissingen. Toegang: gratis.
14:00 uur: FIETSTOCHT
Fietstocht langs de mooiste hedendaagse gebouwen van Heerhugowaard onder leiding van de juryleden en aan de hand van een brochure. Kosten aan de brochure zijn € 4,50. Deelnemers aan de fietstocht is vrij.
AIA-LEZING: do 16:10, do 04:12
AIA-FILM: zo 28:05, zo 10:11
AIA-FORUM: wo 23:04, wo 05:11
Voor digitale ontvangst van de uithoudingen per activiteit kunt u zich aanmelden via www.ala.alkmaar.nl

AIA PROGRAMMA
SEPTEMBER T/M OKTOBER 2014

NIEUWE BOUWCULTUUR

18 SEPTEMBER AIA-EXPO
20:00 uur, Peinzaal II TAGA Theater DE Vest, Cinedaheim 2, Alkmaar
Station Alkmaar Sportcomplex De Meent en andere publieke projecten. VenhoeveCS architecture+urbanism
Opening door: Jan Nagenast, wethouder te Alkmaar
Opening expositie over het werk van VenhoeveCS architecture+urbanism. Aan de hand van projecten als de nieuwe stationstraverse in Alkmaar en het sportcomplex De Meent vertellen architect Bas Rönigsmann en Sanny Essamian over de rol van stations- en multifunctionele publieke gebouwen als de nieuwe openbare ruimtes in de samenleving.
De opening en tentoonstelling zijn gratis toegankelijk. De tentoonstelling blijft tot maandag 13 oktober.

28 SEPTEMBER AIA-FILM
19:30 uur, CineBergen, Eeuwigelaan 7, Bergen
30-printen, de nieuwe bouwmethode
Documentaire: The Man Who Prints Houses
Inleiding door: André van Rijpsdal (De Kasfabriek, Alkmaar)
3D-printtechniek is het centrale thema van deze film. De documentaire 'The Man Who Prints Houses' gaat over een jonker in het atelier van bouwconstructies, Enrico Dini, het overgevoerde wettelijk hij zijn ideeën over 3D printen huizen en zelfs hele eilanden. Zijn doorontwikkelingen in pharmaceutische wereld, de middeleeuwse ingezet door André van Rijpsdal van de Kasfabriek (Alkmaar). De Kasfabriek is een labo waar door architecten en ontwerpers met behulp van 3D printen, een grote verscheidenheid, vrijheid, een perfectie (bijna) alles ontworpen en gemaakt kan worden.
Regie: Marc Webb, Jack West-Makler, Taal: Engels, Italiaans, onvertaald.
Engels: duur 59 min. Toegang: € 8,50 (t/m 18 jaar en 65+ € 7,00)
Reserveren: via www.cinebergen.nl of 072 599 6300 (vrijwillig)

2 OKTOBER AIA-BEZOEK
Verzamelen ca. 8.30 uur
Een reis naar diverse locaties te Utrecht
Grootscheeps Utrecht
In het stationgebied van Utrecht wordt een veelvoud aan projecten gerealiseerd. Tegen de hedendaagse opvattingen is in een aantal gebouwen als 'toren' ontworpen. Beschikt wordt u.s. de 39e verjaardag Utrecht Centraal, het in aanbouw zijnde stadsantennet en als klapstuk het nieuwe Tuinplein Utrecht.

16 OKTOBER AIA-LEZING ?
20:00 uur, Peinzaal II TAGA Theater DE Vest, Cinedaheim 2, Alkmaar
Broedplaatsen
Spreker: Hans Karsseberg, STIPO team voor stedelijke strategie
Wat is de betekenis van de kroesplaats voor stad, cultuur, economie en creatieve sector? Wat maakt een broedplaats levensvatbaar? Wat is een breedteplaats? Hans Karsseberg van STIPO, team voor stedelijke strategie, legt hier de nuance uit en de condities van interactie en kwaliteit.
Toegang: gratis.

AIA-LEZING: zo 04:12 AIA-FILM: zo 10:11
Voor digitale ontvangst van de uithoudingen per activiteit kunt u zich aanmelden via www.ala.alkmaar.nl

AIA PROGRAMMA
NOVEMBER 2014 T/M JANUARI 2015

NIEUWE BOUWCULTUUR
van IN/OUT OF THE BOX

30 NOVEMBER AIA-FILM
19:30 uur, CineBergen, Eeuwigelaan 7, Bergen
Peter Zumthor tot in detail
Documentaire: The Practice of Architecture: Visiting Peter Zumthor, Met inleiding.
Deze documentaire geeft een kijk op Peter Zumthor's ruigste maar inspirantste praktijk. Zumthor staat bekend om zijn unieke modernistische stijl die wordt gekenmerkt door eenvoudige details en sfeervolle ruimtes. Met fraaie fotografie van Hélène Binet.
Regie: Michael Blackwood, taal en ondertiteling: Engels, duur: 58 min.
Toegang: € 6,50 (t/m 18 jaar en 65+ € 7,00) student: 0,50 en 18 jaar € 7,00
Reserveren: via www.cinebergen.nl of 072 599 6300 (vrijwillig)

4 DECEMBER AIA-LEZING ?
20:00 uur, TAGA Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
Bio-based architecture
Spreker: Nadine Bonjaerts, Biotechnologie
De natuur is de inspiratiebron voor ontwerpers, kunstenaars en wetenschappers. Inspiratie, maar op moleculair niveau ook aanpasbaar! Een granierende vlie van de oprichter van waterstofcommunicatie bureau Biotechnologie op de ontwikkelingen en toepassingen van de synthetische biologie. Toegang: gratis.

22 JANUARI AIA-LEZING ?
20:00 uur, TAGA Theater DE Vest - Peinzaal, Cinedaheim 2, Alkmaar
Boosting: Koplopers in bouwinnovatie
Spreker: Joost Heijls, Cop2020
Cop2020 architectuurinnovatie, boost helpt verlost over Boosting, het platform voor koplopers in bouwinnovatie, spiciteit vanuit aangegeven innovatie in industrie, ontwerpers, architecten en industrie. Doel is het proces van vernieuwing en verbetering in de bouw te versnellen.
Toegang: gratis.

DATA 2015:
AIA-LEZING: zo 19:03, zo 21:05, zo 15:10, zo 10:12 AIA-FILM: zo 27:01, zo 16:04, zo 20:01, zo 19:11 AIA-EXPO: vanaf 13:00
Voor digitale ontvangst van de uithoudingen per activiteit kunt u zich aanmelden via www.ala.alkmaar.nl

Colofon

Eindredactie

Bernard Faber

Fotocredits

Pagina 4, 5, 13, 15 en 17: **Ton Voermans**

Pagina 12 en 13: **Peter H. Toxopeus**

Vormgeving en productie

De Wilde Muis - www.dwm.nu

Copyright

Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA)

Inhoudsopgave

AIA-LEZING

Bouwen aan de flexibele stad

Door Tom Bergevoet en Maarten van Tuijl

6

Schiphol: megastructuur met aimabel smoel

Door Koos Bosma

7

Stadsbouwmeester en metropoolregio

Door Max van Aerschot

8

Waarom bouwen we nog steeds middeleeuws?

Door Rob Ursem en Arie van der Neut

9

Broedplaatsen

Door Hans Karssenbergh, Stipo

10

Biodesign

Door Nadine Bongaerts, Biotecture

11

AIA-DVDA

Hedendaagse architectuur in Heerhugowaard

12

AIA-EXPO

Nieuwe stations- en sportaccommodatie in Alkmaar

16

AIA-BEZOEK

Grootscheeps Utrecht

18

AIA-FILM:

Park Meerwijk

20

Zwierig met beton

21

3D printen

22

Peter Zumthor tot in detail

23

Bestuursverslag 2014

2014 was het jaar waarin voor het eerst de AIA-architectuurprijs werd uitgereikt. En wel aan de architect van het mooiste gebouw van Heerhugowaard. Wij deden dat midden in de crisis. In een tijd waarin de bakens voor de bouw moesten worden verzet. Een tijd waarin de architect en de aannemer een groot deel van hun werk zagen verdwijnen. En waarin het zoeken naar nieuwe bouwmethodes en bouwprogramma's, en het vinden van een nieuwe bouwcultuur onontkoombaar werd. De AIA-architectuurprijs is een uitdrukking van het feit dat wat er ook gebeurt in de bouw, de culturele en maatschappelijke betekenis van architectuur en de schoonheid van gebouwen, van blijvende betekenis is. Om die reden vonden wij het ook van belang de genomineerde plannen in een brochure vast te leggen.

In het lezingenprogramma van 2014 hebben wij de schijnwerper vooral gezet op de nieuwe mogelijkheden en kansen die zich in de bouwwereld voordoen. Of het nu gaat om de strategieën voor stadsontwikkeling, nieuwe infrastructuren, innovatieve bouwtechnieken en bouwmaterialen, of het omgaan met leegstand. De lezingen bestreken al deze thema's. Het filmprogramma was inhoudelijk sterk en daarnaast ook onderhoudend. Door de films op zondagmiddag in de Zwarte

Schuur in Bergen te vertonen is er een nieuw publiek aangeboord. En publieke belangstelling is waar het ons om gaat. Bij de uitverkiezing van het mooiste gebouw van Heerhugowaard zijn de door het publiek als mooiste aangewezen gebouw en de juryprijs daarom ook gelijkwaardig gehonoreerd.

De publiekskeuze in Heerhugowaard heeft duidelijk gemaakt dat het publiek geëngageerd, zelfbewust en met verstand kiest. Veel interesse was er ook voor de excursie naar Utrecht, waar het stationsgebied op zijn kop staat en waar inspirerende culturele voorzieningen aan het centrum worden toegevoegd.

De belangstelling voor onze activiteiten getuigt ervan dat het architectuurcentrum door de crisis niets aan betekenis heeft ingeboet. Integendeel. De crisis heeft de kans geboden om ook meer theoretische en technische onderwerpen aan de vork te steken. Minder mooie plaatjes en meer achtergrond. En juist het zoeken naar nieuwe mogelijkheden wordt door het publiek verwelkomd. De belangstelling is alleen maar toegenomen, ook nu we meer dan in het verleden met toegangsprijzen moeten werken. De tijd van vooral mooie plaatjes en iconische gebouwen is voorbij.

Samenwerking met de andere culturele instellingen blijft daarbij essentieel. Er komen bij onze evenementen steeds meer mensen uit aanpalende disciplines. Dat is een goede ontwikkeling.

Wij zijn er van overtuigd dat de verbreding en verdieping van het vakgebied die op dit moment gaande is, voor de toekomst zijn vruchten gaat afwerpen. En dat dit de bouw in wat voor vorm dan ook ten goede zal komen. Het thema van 2014 was 'Nieuwe Bouwcultuur'. Daar hebben wij een steentje aan bijgedragen.

Ed Diepenmaat
Voorzitter Stichting AIA

Bouwen aan de flexibele stad

*Door Tom Bergevoet en Maarten van Tuijl,
temp.architecture.urbanism Amsterdam*

De ruimtelijke ontwikkeling van Nederland is vastgelopen. De groot-schalige, planmatige bouweconomie, die sinds de Tweede Wereld-oorlog gericht is geweest op het realiseren van kwantiteit, garanties en eindbeelden, is onvoldoende flexibel om recente tendensen als leegstand en krimp het hoofd te bieden. Hierdoor nemen overal in Nederland, niet alleen in perifere gebieden maar óók in de grote steden, het oppervlak aan braakliggende bouwgrond en leegstaand vast-goed toe. In de lezing presenteren de sprekers een nieuwe, flexibele ontwikkelwijze die oplossingen biedt voor leegstand en krimp. Daarbij staan de actuele uitdagingen van de stad centraal: de transformatie van het bestaande, de invloed van de gebruiker en de omgang met een onvoorspelbaarheid. Op toegankelijke wijze worden de proces-matige, juridische, financiële en ruimtelijke instrumenten getoond, die tot nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden. Aan de hand van gereali-seerde projecten laat temp. zien hoe de flexibele stad eruit kan zien.

Tom Bergevoet (1972) woonde na zijn studie Architectuur aan de TU Delft in Japan en onderzocht daar het razend-snelle verandervermogen van Japanse steden. Tom werkte voor SANAA (Tokio), OMA, architectenbureau Koen van Velsen en architectuurstudio Herman Hertzberger. Hij is ook publicist, onderzoeker en docent aan onder meer de faculteit Bouw-kunde van de TU Delft.

Maarten van Tuijl (1972) is afgestudeerd in *advanced archi-tectural design* aan Columbia University New York, waar hij met het project *minimal urbanism* (1998) een studie deed naar lichte precisie-interventies met een groot effect op de lange termijn voor de stad Peekskill. Hij werkte o.a. voor Rafael Vinoly, Atelier Zeinstra van der Pol en UN Studio en richtte samen met de Japanse architecte Naoko Hikami het multi-disciplinaire ontwerp bureau *na-ma architecture* (2002) op, waarmee hij o.a. het Openbaar Ministerie in Groningen en het bezoekerscentrum voor landgoed Schovenhorst realiseerde.

Schiphol: megastructuur met aimabel smoel

Door Koos Bosma, hoogleraar Architectuurgeschiedenis VU

Naar aanleiding van het in september 2013 verschenen boek *'Schiphol megastructuur. Ontwerp in spectaculaire eenvoud'* gaat Koos Bosma nader in op de vraag hoe een zo snel en onvoorspelbaar groeiend 'monster' als een vliegveld toch een eigen 'smoel' kan worden bezorgd, een smoel waarvan je zelfs kunt gaan houden.

Koos Bosma doceert sinds 1991 en vanaf 2004 als hoogleraar Architectuurgeschiedenis en Erfgoedstudies, geschiedenis van de moderne architectuur en stedenbouw bij de opleiding Kunstgeschiedenis van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij publiceert over grootschalige planningsexperimenten en projecten op het terrein van de woningbouw, stedenbouw en infrastructurele planning, zoals de grote Europese luchthavens en grensoverschrijdende erfgoedrelicten zoals de Atlantic Wall. Onder redactie van Jan Kolen en Koos Bosma verscheen het studieboek, *Geschiedenis en ontwerp. Handboek voor de omgang met cultureel erfgoed*, Nijmegen 2010. In 2012 bracht Amsterdam University Press de vertaling van *Schuilstad* in vertaling uit: *Shelter City. Protecting Citizens Against Air Raids*.

Stadsbouwmeester en metropoolregio

Door Max van Aerschot, stadsbouwmeester Haarlem

Zuid-Kennemerland is een regio met een rijke stedenbouwkundige en bouwkundige historie. Haarlem is de vijfde monumentenstad van Nederland. Om in de toekomst de kwaliteit van bebouwing en openbare ruimte te behouden en/of te verbeteren is het noodzakelijk dat daar zeer zorgvuldig mee wordt omgegaan. Ymond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer maken onlosmakelijk deel uit van de metropoolregio Amsterdam. Door de mobiliteit van inwoners en bedrijven zijn economisch verkeer, arbeidsmarkt, woningmarkt, vervoersnetwerken en de ruimtelijke samenhang verweven tot één woon-, werk- en leefsysteem of één *daily urban system*. De unieke eigenschappen van deze regio leveren een belangrijke bijdrage aan de metropolitane opgaven en bieden tal van nieuwe kansen. De vraag dient zich daarbij aan welk bestuurlijk systeem voor de meest optimale bestuursvorm zal zorg dragen en op welke wijze advisering zal gaan plaatsvinden. De stadsbouwmeester kan de noodzakelijke integrale processen verbinden en van inhoudelijke adviezen voorzien, gevraagd en ongevraagd. Naast de 'waarom en wat vraag' zal hij zich concentreren op de 'waar vraag' met maximaal behoud van ruimtelijke kwaliteit. Het gaat met name om een inhoudelijke bijdrage op inhoud over de gemeentegrenzen, collegeperiodes en domeinen/sectoren heen.

Max van Aerschot studeerde in 1989 af aan de Academie voor Bouwkunst te Amsterdam en startte in 1991 zijn

eigen bureau. Zijn eenmanszaak groeide uit tot een gerenommeerd bureau aan de Jansstraat. Inmiddels heeft Van Aerschot vele projecten op zijn naam staan. Kenmerkend voor al zijn ontwerpen is het respect voor ruimte en de historie van elke plek. Naast zijn werkzaamheden als architect is hij als gastdocent verbonden aan de Academie van Bouwkunst in Arnhem/TU-Delft en publiceert hij in vak- en cultuurmagazines. Sinds 2008 is Van Aerschot stadsbouwmeester van de gemeente Haarlem.

Waarom bouwen we nog steeds middeleeuws?

Door Rob Ursem, Ursem Bouwgroep en Arie van der Neut, architect partner Studioninedots

‘De bouwsector wil zich maar niet laten veranderen. Terwijl in andere sectoren in een razend tempo nieuwe ontwikkelingen worden toegepast, staan wij nog steeds met bakken cement op een paar planken stenen te stapelen.’ Industrieel bouw-er Rob Ursem en ontwerper Arie van der Neut vragen zich af waarom in de bouw de huidige technische en logistieke mogelijkheden niet beter worden benut. In deze lezing laat Rob Ursem vanuit zijn expertise als industrieel bouw-er zien wat de mogelijkheden zijn. Arie van der Neut bespreekt de rol van de ontwerper in het proces.

Rob Ursem is commercieel manager bij Ursem Modulaire Bouw-systemen. Ursem Modulaire Bouw-

systemen is koploper in de wereld van het nieuwe bouwen. Met het Ursem3D® Bouwstelsel worden gebouwen gerealiseerd voor studenten, jongeren, hotel- en zorgsector. Samen met opdrachtgevers, bouw- en installatiepartners, architecten en adviseurs is het bouwstelsel in de afgelopen decennia geperfectioneerd en vormt het een alternatief voor ‘het oude bouwen’. www.ursem.nl

Arie van der Neut is één van de vier partners van Studioninedots. Studioninedots is een internatio-

naal opererend bureau met een werkterrein dat reikt van het ontwerp voor een stoel tot het vormgeven van een stad. Het bureau brengt vooruitstrevende ontwerpen voort die zich kenmerken door een vanzelfsprekende, schijnbare eenvoud en een rijke beleving. Studioninedots wordt internationaal gezien als een specialist op gebied van industrieel vervaardigde gebouwen. Die ontwikkeling is in 2006 begonnen met studentenwoningen in de Houthavens (A'dam). www.studioninedots.nl

Broedplaatsen

Door Hans Karssenberg, Stipo

Veel bedrijventerreinen krijgen te maken met leegstand. Een probleem, maar ook een enorme kans voor de stad. Met plekken waar dingen mogelijk zijn die elders niet kunnen, plekken waar geëxperimenteerd kan worden en met ruimte voor partijen die elders niet aan bod komen. Hoe breng je zo'n veranderproces op gang? Hoe kun je de energie uit het gebied zelf mobiliseren en die combineren met de aanwezige stedelijke en regionale energie? Met ZOHO Rotterdam als inspiratiebron gaan we op zoek.

Over economische netwerken en ketens, place-making, broedplaatsen, plinten en het leven op straat. ZOHO lag er een jaar geleden nog verloren en half leeg bij. Stipo heeft samen met corporatie Havensteder in 10 maanden tijd 10.000 m² gevuld en het gebied opnieuw tot leven gewekt. We vertalen de inspiratie samen met u naar casussen in en rond Alkmaar.

Hans Karssenberg is partner en oprichter van Stipo. Stipo investeert als publieke ontwikkelaar in de kernwaarden van de stad. Belangrijke thema's zijn de omslag van 'stad maken' naar 'stad zijn', het aanboren van de ziel van het gebied, de stad op ooghoogte, co-creatie en zelforganisatie, interdisciplinair werken en vertrekken vanuit de economische waardeketens en maatschappelijke kracht. Stipo is betrokken bij place-making-projecten zoals het Museumplein Amsterdam, binnenstads-aanpak, gebiedsondernemingen, coalities van nieuwe investeerders, en transformatieprojecten zoals ZOHO Rotterdam.

Biodesign

Door Nadine Bongaerts, Biotecture

De natuur is misschien wel dé grootste inspiratiebron voor ontwerpers, kunstenaars en wetenschappers. Bovendien laten we ons niet meer alleen inspireren, maar kunnen we de natuur op moleculair niveau aanpassen. We zijn in het tijdperk van de synthetische biologie beland, waarin we organismen voor allerlei toepassingen kunnen ontwerpen op basis van de genetische code. Binnen deze jonge tak van wetenschap werkt men o.a. aan het produceren van biomaterialen met geavanceerde eigenschappen, die nieuwe deuren zullen openen voor ontwerpers, kunstenaars en ingenieurs. Tijdens deze lezing zal Nadine Bongaerts haar visie geven op de ontwikkelingen uit de synthetische biologie en de invloed op de ontwerpwereld.

Nadine Bongaerts (1988) studeert af in de biotechnologie aan de Technische Universiteit Delft en ontwikkelt zich op jonge leeftijd tot een connector tussen wetenschap, maatschappij en bedrijfsleven. Tijdens haar studie richt ze wetenschapscommunicatiebureau Biotecture op om ontwikkelingen in de life sciences actief te delen en te verbinden aan kunst/design, de maatschappij en het onderwijs. In 2012 wordt zij de Nederlandse voorzitter van de Kairos Society, een wereldwijde gemeenschap van excellente jonge ondernemers die innovatie inzetten om de wereld vooruit te helpen. Bovendien is ze recentelijk actief als Global Community Director van HelloTomorrow en verantwoordelijk voor het bouwen van een wereldwijd ecosysteem voor innovatie dat synergie tussen disciplines en generaties creëert.

Hedendaagse architectuur in Heerhugowaard

Bij gelegenheid van de landelijke Dag van de Architectuur organiseren wij een tentoonstelling van bijzondere hedendaagse architectuur in Heerhugowaard. Het gaat daarbij om de belangrijkste producten van architectuur die er de afgelopen 15 jaar in Heerhugowaard tot stand zijn gekomen. Naast woningen zijn er bedrijven, kantoren en winkels, sporthallen, scholen en gebouwen voor culturele en maatschappelijk doeleinden te zien. Van 13 tot en met 26 juni kon iedere bezoeker van de tentoonstelling door middel van een stembriefje zijn mening geven over wat hij

ziet als het mooiste gebouw van Heerhugowaard. In diezelfde periode zijn de plannen tevens beoordeeld door een vakjury.

Met de tentoonstelling willen wij onder andere duidelijk maken dat het bij de totstandkoming van goede architectuur niet alleen gaat om geld. In Heerhugowaard willen wij laten zien dat voor de kans op het ontstaan van goede architectuur, het van minstens zoveel belang is dat er bij de overheid maar ook bij de particuliere opdrachtgever voldoende zorg en aandacht is voor ruimtelijke kwaliteit.

Met dit doel voor ogen zijn voor deze architectuurtentoonstelling 24 bouwplannen van de afgelopen 15 jaar geselecteerd van

een meer dan gemiddelde architectonische kwaliteit. De tentoonstelling vindt plaats in het gemeentehuis van Heerhugowaard. Tevens vindt de uitverkiezing plaats van het mooiste gebouw van Heerhugowaard.

De tentoonstelling is geopend op vrijdag 13 juni. Hierbij was het programma:

- Welkom, door Ed Diepenmaat, voorzitter AIA
- 'Welstand nieuwe stijl', door Flip ten Cate, directeur Federatie Welstand
- 'Gewenste omgevingskwaliteit', door Gido Oude Kotte, wethouder Heerhugowaard

Uitreiking AIA-Architectuurprijs 2014

Gedurende de eerste twee weken van de tentoonstelling konden bezoekers via stembriefjes hun keuze voor het mooiste gebouw kenbaar maken. In diezelfde periode vond ook de beoordeling van de plannen plaats door een vakjury.

Vijf toetsingscriteria

Om tot een objectief oordeel te komen hanteerde de jury vijf toetsingscriteria: past het gebouw in de omgeving, benadrukt het ontwerp de functie van het gebouw, wordt het gebouw positief gewaardeerd, past de constructie bij de gebruikte

materialen en past het gebouw in het tijdsbeeld. Daarnaast moest het in de afgelopen tien tot twintig jaar gebouwd zijn.

Vakjury

Aan de vakjury was de taak om een winnaar te kiezen uit de 24 nominaties. De jury bestond uit Ashok Bhalotra, stedenbouwkundige; Nico Zimmermann, architect; Ed Diepenmaat, stedenbouwkundige; Hans Visscher, stedenbouwkundige; Janwillem Snieder, architect en stedenbouwkundige en Bernard Faber, journalist. Juryvoorzitter was Leny Jansen, ex-burgemeester van Niedorp en voormalig wethouder van Heerhugowaard.

Juryprijs

Als mooiste gebouw van Heerhugowaard werd door de jury gekozen voor het ensemble van de woningen aan de Steigerdijk in Stad van de Zon in Heerhugowaard. De woningen in dit plan zijn ontworpen door het bureau MTB Architecten in samenwerking met 19 Het Atelier Architecten. Op zaterdag 28 juni reikte Hanter Heegde, burgemeester van Heerhugowaard, aan de architecten van dit plan de AIA-Architectuurprijs 2014 van de jury uit.

Publieksprijs

Van de 500 bezoekers aan de tentoonstelling brachten 120 een gemotiveerde stem uit. De meeste stemmen van het publiek

gingen naar het kantoorgebouw van het Hoogheemraadschap. De AIA Publieksprijs voor Architectuur 2014 ging daarmee naar het architectenbureau van Rudy Uytenhaak.

De AIA Architectuurprijs 2014

Zowel de juryprijs als de publieksprijs bestonden uit een ruimtelijke sculptuur van Alkmaarse kunstenaar Talitha Schiffer.

Nieuwe stations- en sportaccommodatie in Alkmaar

De tentoonstelling geeft een beeld van het werk van bureau VENHOEVENS ARCHITECTURE+URBANISM met daaronder de ontwerpen voor sportcomplex De Meent en de stations-traverse en een selectie van andere ontwerpen en gerealiseerde projecten. VenhoevenCS architecture+urbanism is een ontwerp bureau voor architectuur, stedenbouw en infrastructuur. Het bureau heeft een internationale portefeuille van ontwerpen, onderzoek- en adviesprojecten. Duurzame en gezonde regio's, smart cities, knooppuntontwikkeling en het stimuleren van

sociale interactie in steden en publieke gebouwen zijn belangrijke thema's van het bureau.

De tentoonstelling is op donderdag 18 september geopend door Jan Nagengast, wethouder te Alkmaar.

Locatie: Pleinzaal TAQA Theater De Vest.

Lezing door Bas Römgens en Danny Esselman, VENHOEVENCS ARCHITECTURE+URBANISM

Architecten Bas Römgens en Danny Esselman vertellen aan de hand van hun projecten, waaronder de stationstraverse en sportcomplex De Meent, over de rol van stationsknopen en multifunctionele, publieke gebouwen als nieuwe openbare ruimte in de netwerk-samenleving. Door een uitgekiend ontwerp kunnen deze gebouwen en infrastructuur bijdragen aan de economische, sociale en ecologische duurzaamheid van stad en regio.

Grootscheeps Utrecht

Tijdens de excursie van 9 oktober 2014 worden door professionele architectuurgidsen, de nieuwste projecten getoond in het Stationsgebied van Utrecht, ook wel de grootste bouwput van Nederland genoemd. Op het programma staan onder andere de nieuwbouw van Hoog Catharijne, de aanleg van de singel, TivoliVredenburg, de OVTerminal, het Stadskantoor en het Jaarbeursplein.

Speciaal ter gelegenheid van ons bezoek zal Patrick Fransen, architect en partner bij Architectuurstudio HH (Herman Herzberger), de rondleiding in het recent gereed gekomen Muziekcentrum verzorgen.

Ook bezoeken we het Informatiecentrum Stationsgebied Utrecht, dat is ondergebracht in het pas geopende nieuwe stadskantoor. Het stadskantoor is ontworpen door Kraaijvanger. Het gebouw is gerealiseerd op een veelbelovende, maar uiterst complexe locatie, deels naast en deels bovenop de nieuwe stationshal.

Tijdens de rondleiding zal nog aandacht worden besteed aan diverse andere gebouwen zoals het entreegebouw van Nieuw Hoog Catharijne, de OV-terminal, het Casino en de Megabioscoop.

De excursie geeft u een indringend beeld van de dynamische toekomst van Utrecht.

Park Meerwijk

Film: 'Vanuit den gezichtshoek der bruikbaarheid'
Inleiding: Wilma Kuijvenhoven, fotograaf en filmmaker

Vanuit den gezichtshoek der Bruikbaarheid, een documentaire over Margaret Staal-Kropholler (1891-1966), de eerste vrouwelijke architect in Nederland. Haar villa's in Bergen en het atelier van Richard Roland Holst in Zundert zijn van een uitzonderlijke schoonheid. De filmmakers bezoeken de gebouwen en met haar dochter en kleindochters bespreken ze aan de hand van oude tekeningen en filmmateriaal de ontwikkeling van haar werk. Een rode draad in de film zijn de 'vlijmscherpe' lezingen die Margaret Staal hield voor o.a. de Nederlandse Vereniging

van Huisvrouwen. Fragmenten uit die lezingen, in de film voorgelezen door haar 93-jarige dochter, haar kleindochters en achterkleindochter, illustratief fotomateriaal en archiefbeelden geven een prachtig tijdsbeeld. De film verbeeldt een persoonlijk en indringend verhaal van een vrouw die de wereld wilde veranderen en daarvoor aangreep wat zij voor handen had: architectuur.

Margaret Staal-Kropholler is één van de architecten van Park Meerwijk. In 1915 krijgt haar partner, de architect J.F. Staal, van de Amsterdamse tegelhandelaar Arnold Heystee de opdracht in Bergen het Park Meerwijk te ontwerpen. Het plan omvat zeventien deels vrijstaande villa's. De enige voorwaarde is dat de architecten in de interieurs ruim gebruik zouden maken van Heystee's tegels. Alle villa's worden tussen 1917 en 1918 gebouwd.

Zwierig met beton

Documentaire: 'Sybold van Ravensteyn, architect voor de eeuwigheid'

Inleiding: Kees Rouw, architect

Sybold van Ravesteyn lijkt aanvankelijk een aanhanger van het Nieuwe Bouwen, maar hij begint te experimenteren met barokke krullen en andere ronde vormen. Vooral na een reis naar Rome begint hij meer en meer van het modernisme af te wijken en gebruikt hij almaar meer ornamenten en decoraties, bogen en krullen. Zijn zwierige, barokke stijl leidt tot controverses

met zijn collega's van het Nieuwe Bouwen. Sybold van Ravesteyn heeft een grote kennis van gewapend beton. Dit is zichtbaar in station Rotterdam Centraal dat in 2008 gesloopt werd. Naast zijn werk als architect bij de NS ontwerpt Ravesteyn vanuit zijn eigen architectenbureau een groot aantal spraakmakende gebouwen. Sybold van Ravesteyn was gedurende zijn gehele actieve architectenloopbaan een controversiële figuur. Zijn ondogmatische houding binnen de door diverse stromingen verdeelde architectuurwereld en zijn karakteristieke, wisselende voorkeur voor functionaliteit, monumentaliteit en zwierige decoratie, maken hem tot een unieke figuur in de Nederlandse architectuur. (Bron: inghist.nl)

3D printen

Documentaire: 'The Man Who Prints Houses'
Inleiding: André van Rijswijk, De Kaasfabriek

Enrico Dini wil onze visie op bouwen radicaal hervormen. Hij gelooft rotsvast dat gebouwen geprint kunnen worden met zijn revolutionaire 3D-printtechnologie en speciaal ontworpen artificiële zandsteen, en zet alles op alles om dit ook in de praktijk te realiseren. Maar kan dit? En wanneer het zijn familielevens en zijn zaak bijna ruïneert, gaat zijn missie dan niet te ver? De film brengt een persoonlijk portret van een man-met-een-missie, een man die ondanks alles blijft volharden. Maar is hij gek of geniaal?

De documentaire wordt ingeleid door André van Rijswijk van de Kaasfabriek. De Kaasfabriek is dé plek in Alkmaar waar je (bijna) alles kunt maken met 3D-printtechnieken. De Kaasfabriek is gehuisvest in een aantal oude zeecontainers met daarin 3D-printers, een grote lasersnijder, vinylsnijder, een portaalfrees en meer. Zij bieden een inspirerende ruimte, kennis, vaardigheden en voorzieningen om samen te werken, te experimenteren, te leren en kennis te delen.

Peter Zumthor tot in detail

Documentaire: 'The Practice of Architecture: Visiting Peter Zumthor'

De documentaire *'The Practice of Architecture: Visiting Peter Zumthor'* geeft kijk op Peter Zumthor's rustige maar imposante praktijk. Met fraaie fotografie van Hélène Binet. Peter Zumthor staat bekend om zijn unieke modernistische stijl die wordt gekenmerkt door eenvoudige detaillering en sfeervolle ruimtes. Sinds 1979 heeft hij een relatief klein architectenbureau van 20 medewerkers in Haldenstein, Zwitserland. Hier wordt met zorg en precisie gewerkt aan architectonische perfectie. In 2009 werd hij vereerd met de Pritzker Prize als erkenning voor zijn gehele oeuvre.

Peter Zumthor (Bazel, 26 april 1943) is een Zwitsers architect en een internationale autoriteit in zijn vakgebied. Enkele parels van zijn hand zijn een veldkapel in Wachendorf, museum Kolumba in Keulen en het alomtgeprezen Therme Vals, een spacomplex gelegen in Vals, Zwitserland. Extra bijzonder is dat het gebouw binnen twee jaar al tot erfgoed is verklaard.

Het doel van de stichting Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA) is het bevorderen van de belangstelling voor stedenbouw en architectuur door het organiseren van lezingen, tentoonstellingen, films en de jaarlijkse Dag van de Architectuur.

Bestuur

Ed Diepenmaat	voorzitter
Bernard Faber	secretaris/penningmeester
Evert Barendrecht	penningmeester (tot 17-03-2014)
Joost Breebaart	lid
Richard Gouverneur	lid
Janwillem Snieder	lid

Programmaraad

Christian Braak	Gemeenteraadslid Alkmaar
Eddo Carels	Architect renovatie & transformatie
Franc Kuijper	Voorzitter Bouwend Nederland afd. NH
Aad Krom	InHolland docent Bouwkunde
Maarten Min	Directeur Min2 bouw-kunst
Pierre Sponselee	Directeur Woonwaard
Martien Ulder	Voormalig directeur Drukkerij Slinger
Henk de Visser	Stichting Welstandszorg Noord-Holland
Jan Visser	Projectleider gemeente Alkmaar
Rob de Vries	Directeur DVUA
Erna Winters	Directeur Bibliotheek Kennemerwaard
Nico Zimmermann	Directeur ITZ-A architecten

**ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR**

Architectuur Informatiecentrum Alkmaar
Postadres: Bergerweg 1, 1815 AC Alkmaar
072-5124648
info@aia-alkmaar.nl
www.aia-alkmaar.nl

Het AIA wordt ondersteund door

**stimulerings
fonds
creatieve
industrie**

KENNEMERWONEN

Ymere

woonCompagnie

SteenCenter Noord-Holland

Jan de Wit architect

architecten BNA
kerssens de ruiter

Klous + Brandjes Architecten bna